

וזה מה שהראו לו בחלום ולא נודע כי באו אל קרבנה (מ"א כ"א) שיהיה רעב כבד מאד ועל ידי שידע הפתרון יראה למנוע זאת על ידי עצת יוסף וכו'.

אוצר החכמה

יושבע הפרות הרקות והרעת העלת אחריהן שבע שנים הנה ושבע השבלים הרקות שדפות הקדים יהיו שבע שני רעב (מ"א כ"ז). בדעת זקנים מבעלי התוספות יהיו לשון תפלה הוא שמן הדין היה להיות מ"ב שנים וכו'. וצריך להבין אף לפי התירוץ דא"כ גם שני השובע היו צריכים להיות מ"ב שנים וכי אפשר לאמר דגם עליהם התפלל יוסף שיגרע מהם וימעט הטובה מהעולם, אלא יש לומר דבאמת גם עליהם התפלל יוסף שיבצרו ויעמדו על שבע כדי שימהרו לבא שני הרעב ועל יד זה יתגלגל הדבר ויתראה עם אביו במהרה, ולא יצטרך יעקב אבינו לחכות מ"ב שנים.

תשל"ח

על מה שהוסיף יוסף אחרי שפתר החלום ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתוהו על ארץ מצרים. יעשה פרעה ויפקד פקדים על הארץ וכו' (מ"א ל"ג) צריך להבין מה שייכות והמשך דברים אלו לחלום פרעה. וכי מצינו ששאל פרעה את יוסף עצה מה לעשות. וכבר נתקשו בזה המפרשים. עיין ברמב"ן.

ונראה ליישב בטוב טעם על פי מה דק"ל בגמרא ברכות (נ"ה ע"א) אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לחלום בלי דברים בטלים. וכאן לפי מה שפתר יוסף הכנמצא דכל דברי החלום אמת והרי על כרחך אי אפשר לומר כן. ומשום זה הוסיף יוסף דאינו כן. דלא כל דברי החלום מוכרחים להתקיים דמה שחלם פרעה ותבאנה אל קרבנה ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהן רע כאשר בתחילה ואיקץ (מ"א כ"א) והפתרון על זה הוא מה שאמר יוסף ולא יודע השבע בארץ מפני הרעב ההוא אחרי כן כי כבד הוא מאד (מ"א ל"א), אינו מוכרח להתקיים ואם ירא פרעה איש נבון וכו' (מ"א ל"ג) יכול לבטל חלק זה מהחלום ולעשותו דברים בטלים ונמצא שהפתרון אמת כי יש כאן חלום עם דברים בטלים. ולפי זה מה שהוסיף יוסף ועתה ירא פרעה וכו' הוא ממש חלק של פתרון החלום. ובזה אתי שפיר מה שנאמר ויטב הדבר בעיני פרעה ובעיני כל עבדיו (מ"א ל"ח) רק אחרי שסיים יוסף את ועתה ירא פרעה וכו' ולא מיד אחרי פתרון החלום. כי לפי הנ"ל הרי מה שהוסיף ועתה וכו' הוא גם חלק מהפתרון. וגם מובן שכשנספרת התורה את חלום פרעה לא מוזכר הענין שלא נודע כי באו אל קרבנה, כי התורה רק מזכירה מה שיתקיים לבסוף, משא"כ פרעה סיפר ליוסף כל החלום שחלם כולל החלק שהוא באמת הדברים הבטלים של החלום כמו שביארנו.

ואפשר להוסיף גם בפשט הפסוק הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו (מ"א ל"ח), שיוסף הבין גם מה שלא מוזכר בפירוש בחלום דהיינו ועתה ירא פרעה וכו' שלא מוזכר בחלום, כלומר שחזק ממה שיש לו חכמה לפתור את עצם החלום מה שחלם, יש לו גם רוח אלהים להבין ולהשכיל ולפתור דברים שאינם נראים בעצם דברי החלום. מפי א"מ.

אוצר החכמה

ויקרא יוסף את שם הבכור מנשה כי נשני אלהים את כל עמלי ואת כל בית אבי (מ"א נ"א). ויש להבין דהרי נותנים שם על שם מאורע של שמחה וכן מצינו בשמות השבטים ראובן על שם כי ראה ה' בעיני וכו' (כ"ט ל"ב).

וכאן קרא יוסף לבנו מנשה כי נשני אלהים את כל עמלי ואת כל בית אבי והרי בזה היה לו צער גדול כי השכחו ה' את בית אביו ולמה נתן לבנו שם על שם מאורע זו.

ונפרש דזה היה לו חסד גדול מעם הקב"ה שהשכחו את כל בית אביו היינו הצרות שעברו עליו בבית אביו ושהתחנן אל אחיו בצרת נפשו שלא ימכרוהו וכו' ולא שמעו אליו ומכרוהו ולא נשמר זה בלבו לשנוא אותם דהרי כך מצינו כשראה את אחיו כתיב ויכר יוסף את אחיו והם לא הכרהו ויזכר יוסף את החלמות אשר חלם להם (מ"ב ט'), כלומר שרק זכר את החלומות ולא הצרות שעשו לו, ועל ענין זה ודאי היה ראוי ליתן שבח ולתת שם לבנו על שם מאורע זו שהיא של שמחה שהשכחו הקב"ה את כל עמלו ואת כל